

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 8. novembra 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 132.

K oblastnim proračunom.

Oba slovenska oblastna odbora sta te dni predložila oblastnim skupščinam proračune za leto 1929. Proračun ljubljanske oblasti določa izdatke l. 1929 na 74 milijonov dinarjev, mariborske oblasti pa na 62 milijonov. Izdaten del proračunskih potrebščin naj se po predlogu oblastnih odborov pokrije z davšinami in dokladami, ki pomenjajo za gospodarske kroge gotovo občutno obremenitev. Kot glasil gospodarskih krogov smatramo za dolžnost, da glede te obremenitve zavzamemo svoje stališče.

V ponovnih člankih smo že naglašali, da smatramo oblastne samouprave za izredno koristne naprave, ki se v okvirju svojega delokroga resno trudijo in prizadevajo, da izpolnjujejo v njihovo področje spadajoče naloge. Oblastne samouprave so pričele poslovati pravzaprav še le začetkom tekočega leta. V razmeroma kratkem razdobju so ustvarile mnogo koristnega, marsikaj popravile, kar je preje zanemarila državna uprava, in se resno brigale za krajevno kulturne in socialne potrebe.

Oblastne samouprave so pokazale dobro voljo, da koristijo prebivalstvu in splošnosti. V izpolnjevanju svojih nalog so naravnost goreče, da tako goreče odnosno nagle, da v svojih potrebščinah ne računijo v dovoljni meri z dejstvom, ki jih omejuje v njihovem poslovanju: z gospodarsko močjo prebivalstva, ki naj pokrije proračunske potrebščine z raznimi dokladami in davšinami.

Prebivalstvo, odnosno oni sloji prebivalstva, ki so določeni, da prispevajo k pokritju proračunske potrebščine, se dobro zavedajo, da plačujejo dajatve za domačo samoupravo, da se porablja pobrani denar izključno za koristi domačega prebivalstva in da ne gre v žrelo, iz katerega bi se le s težavo dobilo, kar potrebuje domače prebivalstvo v javne namene, na primer za ceste, bolnice in druge socialne naprave krajevnih blaginje in za kulturno, pridobitno in gospodarsko ojačenje oblasti. Kljub tej zavesti pa gospodarski krogi le kritično presojujejo gospodarstvo oblasti, kajti denar je denar. Pri plačilih javnega značaja je za gospodarstvo končno vendarle merodajno samo vprašanje, koliko znaša plačilo in je li to v pravem skladu z gospodarsko močjo onega, ki naj plača. Ako gre plačilo preko njegove plačilne moči, gospodar ne le da pozabi, za kaj gre plačilo, temveč ga še bolj boli, da domači ljudje, zahtevajo od njega več nego zamore.

Gospodarski krogi so se do nedavno ramo ob rami z vso javnostjo v Sloveniji borili proti prevelikim davčnim bremenom. Razen izrazitih fiskalistov ni bilo v Sloveniji človeka, ki bi tega boja ne odobral in bi z njim ne soglašal. Argument tega boja je bila davčna preobremenitev v Sloveniji. Od tega časa dalje se razmere v gospodarstvu niso izboljšale, nasprotno, še celo poostrele so se. To dejstvo bi moralo nalagati oblastni samoupravi podvojeno pozornost pri sestavljanju proračuna in potrjeno skrb, kako naj spravi svoje potrebščine v sklad z gospodarsko močjo prebivalstva, da mu ne naloži bremen, ki bi bila prevelika. Dobiti je morala najprej pregled, kje se zmore prebivalstvo kako dajati in koliko zmore. Še le potem je mogla presojati, koliko sme porabiti. Pri tej presoji slovenske oblasti, dasi v gospodarskih raz-

merah med eno in drugo ni bistvene razlike, niso jednakomerno postopale. Ljubljanska oblast je brez dvoma uvidevnejša in je na vse direktne davke razen hišnega davka naložila samo 30%, mariborska oblast pa je izpustila zemljiški davek. To je povsem neutemeljeno, ker ravno kmetijski stan, katerega obe oblasti res ne-gujeti, še najzidanejši profitira po novi davčni reformi, dočim naj bi trgovci in industriji plačali še več. Tudi sicer ima mariborska oblast precej davščin, ki po svojem efektu niso izdatne, vendar pa dražijo prav po nepotrebnem, ker bi se brez škode mogle nadomestiti z dokladami na zemljiški davek, vsled katerih bi se mogle tudi doklade na ostale davke primerno znižati. Tudi industrija ima povod, da ni sporazumna z oblastnimi davšinami. Plača naj najprej davščino na produkcijski proces (premog, elektrika), potem pa še doklade na posebno pridobitno. Najizdatnejši del obeh proračunov naj bi pokrile davščine na špirit, pivo, žganje in vino. So to pravzaprav davščine, katerim se more izmed konzumentov vsakdo ogniti, če se jih hoče, vendar pa nikdo ne more ugovarjati, da te davščine vplivajo na usodo številnih podjetij alkoholne stroke, ki zaposlujejo veliko ljudi in ki plačuje visoke davke ter imajo precejšen pomen v gospodarstvu.

Že te razlike v proračunih slovenskih oblasti nam dokazujejo, da se pri presoji gospodarske moči ni enakomerno postopalo. Gospodarski krogi se ne upirajo dajatvam za slovenski oblasti, saj vedo, da se te koristno porabljajo, smejo pa z vso pravico zahtevati, da se spravijo te dajatve v sklad s plačilno zmoglostjo. Plačilno zmoglost sta presojali slovenski oblasti sami brez sodelovanja gospodarskih krogov. Zato pa imajo gospodarji pravico, da vsaj naknadno povedo svoje mnenje o raznih dajatvah, ne da bi se jim mogla podtikati zlohotna namera, da hočejo ovirati oblasti v njihovih namenih. V sili se mora vsak braniti!

SOVJETSKORUSKI NAČIN OBDAVČENJA.

Revizija prakse obdavčenja v nekem sibirskem upravnem okraju je pokazala čudne pojave. Krajevne oblasti so uporabljale v posameznih slučajih upravna načela, ki jih doslej ni izvajala še nobena država. Nekemu kmetu so naložili dohodninski davek z utemeljitvijo, da ima slab značaj in da je škodljiv človek. Drugemu so naložili davek zato, ker ni podpisal poljedelskega posojila, tretjega so pa kaznovali z davkom zato, ker je imel predober pridelek.

* * *

NAZADOVANJE SVETOVNE TRGOVINE V DRUGEM ČETRTELJU.

Kot vsako leto se je pojavilo tudi letos v drugem četrtletju nazadovanje svetovne trgovine. Po doslej objavljenih zaključnih številkah najvažnejših 21 evropskih in 12 izvenevropskih držav je znašal skupni promet v drugem četrtletju ca 745 milijard dinarjev, za par milijard več kot v istem četrtletju lanskega leta. V prvem letošnjem četrtletju je znašala vsa svetovna trgovina ca 777 milijard dinarjev, v četrtem lanskem četrtletju pa ca 810 milijard. Zanimivo pri tem je dejstvo, da se je izvoz izvenevropskih dežel zmanjšal in prav tako uvoz evropskih dežel, s čimer se je bilanca evropskih držav nekoliko zboljšala. To je spričo neugodnega položaja zadnjih let vsekakor zelo razveseljivo znamenje.

Ali imamo izglede za izvoz naših vin na češko?

V zvezi s pogajanjmi, ki se vršijo v Pragi za sklenitev trgovinske pogodbe, zanima mnoge naše interesente zlasti vprašanje, dali bomo imeli pri ugodni zaključitvi tarifne pogodbe več izglede za izvoz našega vina v Češkoslovaško. Po informacijah, ki jih imamo od trgovca, kojemu so pogoji in razmere na čeških trgih dobro znane, so izglede, kakor za uvoz naše zelenine, sadja in mesa, tako tudi za uvoz vina na Češko minimalni in to tudi če se bo dovolil uvoz prost carine. Vzrok za to so predvsem visoke cene za naše blago, ki na čeških trgih absolutno ne morejo konkurirati. Italijansko vino (navadno alkoholizirano in slajeno v skladiščih v Trstu) stane franco vagon postaja Praga, že zacinjeno, Kč 5.20 po litru, in to računano brutto za netto. Španska navadna vina stanejo fco vagon Praga Kč 5.60. Ker je v tej vsoti vračunana tudi carina v iznosu Kč 2.10 in Kč 1.90 za ostale davščine, bi moralo naše vino stati brez prevoza na licu mesta liter Kč 1.20. Za ta denar se pri nas pač nikjer ne bo dobilo vina! V Pragi se prodaja danes n. pr. naš »Jeruzalemeček« v steklenicah po Kč 22.—, dočim se prodaja n. pr. francoski bordo, tudi v originalnih steklenicah, po 16 do 18 Kč liter.

KONVENCIJE Z MADŽARSKO.

4. t. m. so stopile v veljavo uredbe o konvencijah med našo državo in Madžarsko in sicer o odpravi omejitve glede depozita, o ureditvi vprašanj, ki se nanašajo na popularne in skrbstvene blagajne ter izvestna tutorstva in skrbstva, o ureditvi prejšnjih pogodb o življenskem zavarovanju, sklenjenih v madžarskih ali avstrijskih kronah in o vzajemnem postopanju s privatnimi zavarovalnimi podjetji ter o ureditvi vprašanj, nanašajočih se na imetja župnij, mest in vasi, razdeljenih z mejo med obema državama.

UREDITEV KRONSKIH DOLGOV IN TERJATEV V ČSR.

Med 17. in 29. septembrom so se vršila v finančnem ministertvu v Pragi pogajanja za ureditev starih kronskih gotovin, ki so nastale med jugoslovanskimi in češkoslovaškimi dolžniki in upniki pred 26. februarjem 1919. Zastopniki obeh držav so takrat pristali na besedilo pogodbe, ki je bila dne 29. septembra parafirana. Dne 7. t. m. sta pooblaščenca zastopnika obeh držav to pogodbo v finančnem ministertvu definitivno podpisala. V imenu jugoslovanske vlade je podpisal pogodbo poslanik Branko Lazarevič, za češkoslovaško vlado pa pooblaščen minister Bogumil Vlasak. Pogodba bo čimprej predložena obema zbornicama v ratifikacijo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 7. novembra 1928.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.845
Berlin 1 M.	13.5525	13.5825
Bruselj 1 belga	—	7.9124
Budimpešta 1 pengő	—	9.9303
Curib 100 fr.	1094.10	1097.10
Dunaj 1 šilling	7.9959	8.0259
London 1 funt	275.75	276.55
Newyork 1 dolar	56.85	57.05
Paris 100 fr.	—	222.43
Praga 100 kron	168.37	169.17
Trst 100 lir	297.23	299.23

Prodaja vžigalic v upravi Staba.

Monopolska uprava naše kraljevine je sklenila z družbo Svenska Tändsticks Aktienbolaget (Stab) pogodbo glede posojila v znesku 22 milijonov dolarjev proti 6¼% obrestim in privilegiju za prodajo vžigalic.

V splošnem se pogoji posojila v gospodarskih krogih ugodno presojujejo. Pred kratkim je tudi znani gospodarski publicist dr. Bajkič v razpravi o tem posojilu naglašal, da naša vlada do sedaj še ni nikdar dobila posojila pod tako ugodnimi pogoji nego ravno v tem primeru.

Pri tem posojilu nas kot glasil trgovcev zlasti živahno zanima, kako se bo po določitvi pogodbe uredila prodaja vžigalic in je li ureditev vstreza interesom trgovine. Iz predloga zakona o tem posojilu, katerega je te dni vlada predložila Narodni skupščini, posnemamo sledeče:

Po pogodbi prevzame Stab v naši državi organizacijo prodaje vžigalic sam ali v družbi z že obstoječimi tovarnami vžigalic. Vžigalice, katere prodaja izključno Stab, morajo biti izdelane v tuzemstvu, razen v primerih, ki so v pogodbi posebej navedeni. Današnja produkcija navadnih vžigalic se razdeli med obstoječe tovarne vžigalic po ključu, ki je že določen, odnosno se še določi sporazumno s tovarnami.

Vžigalice se bodo na debelo prodajale v zalogah Staba, ki ima pooblastilo, da določi še nove zaloge, ako smatra, da je to v interesu lažjega odajanja vžigalic v promet potrebno.

Od dne 1. januarja 1929 plačuje Stab monopolsko takso mesečno od množin, katere bodo šle iz tovarn v promet. Kontrola v tovarni se olajša. Izvrševala se bo samo pri izvozu blaga. Do dne 1. januarja 1929 plačuje Stab monopolsko takso na dosednji način.

Ako bi katera obstoječih tovarn ne hotela stopiti v organizacijo Staba, bo smela sicer še nadalje poslovati v okvirju sedanjega kontingenta, morala pa bo ves produkt prodati monopolni upravi na račun Staba po ceni, katere se prizna tovarnam, ki stopijo v organizacijo.

Vlada se je zavezala, da stavi Stabu za razpečevanje vžigalic na razpolago dosedanje prodajalce na debelo in na drobno in naloži vsem prodajalcem dragih monopolskih predmetov, da prodajajo vžigalice po dosedanjih pogojih, ki za slučaj, da se pogodbenika ne sporazumeta, za Stab ne smejo biti neugodnejši nego so sedaj, ko znaša provizija za veleprodajalce 2% in za maloprodajalce 5%. Pogodbe, katere je monopolska uprava do sedaj sklenila glede prodaje vžigalic, ostanejo nadalje v veljavi do konca leta 1929.

Vlada se je obvezala, da ne bo niti sama izdelovala vžigalic, niti ne bo izdelovanje komu drugemu dovolila razen Stabu, ki sme ustanavljati nove tovarne, ako jih smatra v svojem interesu za potrebne.

V organizaciji izdelovanja in prodaje vžigalic mora Stab zaposliti samo domače ljudi. Tujih državljanov sme zaposlovati samo 15.

Stab mora skrbeti, da bo imel na razpolago zadosti vžigalic za potrebe prebivalstva. Izdelovati jih sme samo v tuzemstvu. Samo ako bi domače tovarne vsled višje sile (povodenj, požar, štrajk itd.) ne mogle izdelati zadostne množine, jih sme tudi uvoziti, vendar pa le toliko, kolikor jih potre-

buje za kritje konzuma v dobi treh mesecev. Uvažati sme nadalje proti plačilu carine in monopolske takse luksuzne vžigalice, ki so slične tipom 101 brs in 101 ter, ki se uvažajo na Francosko, pa tudi druge specialne vžigalice, ako se ne izdelujejo v tuzemstvu. Sme pa tudi te vrste vžigalic izdelovati v naši državi.

Dokler traja pogodba, to je do dne 1. decembra 1958, monopolska taksa na škatljico vžigalic s 55—65 dvicami, ne sme biti višja nego 66 par. Škatljice se bodo na drobno prodajale po 1 Din. Ta cena se sme izpremeniti le, kolikor to dopuščajo spodaj navedena določila pogodbe. Cena za škatljico (1 Din) se po odbitku monopolske takse (66 par) razdeli med Stab in tovarne tako, da se 21 par prizna za tovarniško ceno franko vagon v tovarni. Kljub temu pa sme Stab skleniti s tovarništvom drugačen dogovor, vendar pa tovarnam pripadajoči del ne sme biti manjši nego 19 par. Razlika po 2 par pripada Stabu kot odškodnina za organizacijo in administracijo prodaje.

Te cene veljajo v veljavi, dokler se razmere, ki so obstojale v polletju, v katerem se je pogodba sklenila, bistveno ne izpremenijo. Za presojo izpremembe razmer se upoštevajo mezde in plače ter cene surovin. V slučaju, da bi se te razmere poslabšale, bo monopolska uprava zvišala tovarniško ceno na račun monopolske takse, tako da ostane prodajna cena neizpremenjena, pridržuje si pa tudi pravico, da prodajno ceno primerno poviša. Nasprotno pa, ako bi se razmere izboljšale, gre izboljšanje v prid konsumentom in se prodajna cena primerno zniža. Poleg tega je monopolska uprava vsak čas upravičena, da zniža prodajno ceno za toliko, za kolikor zniža monopolsko takso.

Zanimivo je v pogodbi tudi določilo glede umetnih vžigalnikov. Monopolska uprava se je zavezala, da ne bo monopolske takse na umetne vžigalnike znižala. Ako bi pa konsum vžigalic ne bil v skladu s porastom prebivalstva, ima Stab pravico, da zahteva primerno povišanje takse na umetne vžigalnike.

To so, na kratko povedano, bistvene določila nove pogodbe, kolikor se nanašajo na prodajo vžigalic.

Sedanja določila o prodaji vžigalic ne vstrezajo potrebam trgovine. Kako namerava Stab urediti prodajo, še ni znano, jasno pa je, da vžigalice ne bodo prišle tudi v bodoče v roke veletrgovca ceneje nego po 93 par škatljica in da se bo morala vele- in maloprodaja zadovoljiti s zaslužkom 7 par pri škatljici, kar je odločno premalo. Kake izpremembe v tem oziru v do glednem času ni pričakovati, ker bo tuj kapital v okvirju pogodbe brezobzirno zahteval svoje pravice. S tega stališča posojilna pogodba za trgovino ni ugodna, ker ji jemlje za celo generacijo upanje na izboljšanje položaja pri prodaji vžigalic.

ODREDBE ZA UTRDITEV PESETE.

Španski listi priobčujejo uradno izjavo, ki govori proti očitkom, naperjenim v zadnjem času napram odboru, ki je bil imenovan za ureditev valute; povod je dalo kolebanje v tečaju pesete. Izjava poudarja, da je izdelala vlada načrt za oporo pesete. Prva odredba je bila otvoritev kreditov, zlasti severoameriškega kredita od katerega 90 odstotkov še ni izrabljenih. Dalje je pooblastila vlada finančnega ministra, da uporabi razpoložljivo zlato zalogo v obsegu, ki se mu zdi potreben, ter da odpošlje v inozemstvo zlate zneske za zaščito pesete. Dalje je sklenila vlada, da bo do 50 odstotkov zvišala oni del carin, ki se vplačuje v zlato. — V smislu teh sklepov je odredila Španska banka nakazilo dveh milijonov funtov Angleški banki. To je prvi znesek one vsote, ki jo hočejo porabiti na mednarodnih trgih za oporo valute.

* * *

IZVOZ SLIV

iz Jugoslavije na Poljsko je dovoljen do 1. septembra 1929 v izmeri 4000 ton; tako poroča jugoslovansko poslaništvo v Varšavi.

Dr. M. D.

Pressa.

(Konec.)

V glavni razstavni palači je razstavljeno moderno časopisje, poročevalstvo in grafika v splošnem. Krasno so opremili svoje oddelke založniki. Zanimivo je moderno uredništvo velikega dnevnika, ki je prikazano v vseh svojih detajlih. Organizacija takega uredništva je obsežna in šele tu vidi lajki, da je novinarsko delo težko in trudapolno, da je vsakodnevna izdaja lista dogodek in plod velikega števila pridnih delavcev. Na poljuden način so predložene vse niti, ki vodijo iz posameznih uredniških sob k šefu-uredniku, glavi tega kompliciranega aparata.

Mene je zlasti zanimal inserat, katemu je bil posvojen velik prostor. Pri razsvetljenem diapozitu se z lahkoto študira razlika med dobrim in slabim inseratom, njega sestavo in sugestivni in psihološki upliv na čitatelje.

Tehnični oddelek obsega tisk časopisa, v vseh svojih fazah do rotacijskega stroja, ki meče ogromne množice oficijelnega razstavnega glasila »Presse des Westens« med obiskovalce.

V posebnih oddelkih so razstavile razne družbe kot Deutsche Fernkabelgesellschaft, Deutsch-atlantische Telegraphengesellschaft itd. ter prikazale svoje kabelske zveze med posameznimi kontinenti. Kabelske zveze na modelih so sestale iz vacuum-cevi, v katerih se je svetlikala rdeča in zelena električna luč. Obiskovalcu se je nazorno podal pregled vseh obstoječih kabelskih zvez na zemeljski obli.

Zelo obsežen razstavni prostor je zavzelo polnoštevilno zastopano časopisje Nemčije.

Na Pressi je bila posvečena pozornost tudi poročevalski službi. Zaznal sem, da je najstarejši poročevalski biro Havas v Parizu, ki je star že čez 100 let, videl sem v funkciji telegraf in telefon, brezžični telefon in telegraf. Lep je, velik približno 100 m² ploskve obsegajoči model, na katerem sta v velikih dimenzijah zarisana ameriški in evropski kontinent. Na tem modelu so položene vse obstoječe kabelske zveze z visoko frekvenčnimi vacuumskimi cevmi, kontinentalne telegrafске in telefonske zveze in radio-oddajne in sprejemne postaje kot mali stolpički. Model prikazuje nazorno prenos poročila iz Amerike. Ljubeznjiv inženjer je na specialnem primeru razlagal prenos vesti iz Srednje Amerike v Evropo. Predpostavlja, da se je v Srednji Ameriki pripetila velika nesreča. Telefonskim potom se o tem obvesti Newyork (steklena cevka z modro barvo zažari med mestom nesreče in Newyorkom). Newyork poda to vest naprej Londonu po kablu (rudeča cevka zažari). London telegrafira Berlinu in berlinska radio-oddajna postaja odda brezžični brzojav naprej. (Na stolpičku se zaiskre iskre in v tem trenutku že odgovarjajo z iskrami vse evropske sprejemne postaje.) Radio-sprejemne postaje so telefonično zvezane z časopisnimi redakcijami. Prenos tega poročila traja 14 minut, kar odgovarja resničnemu stanju.

Za tem je razstavila nemška pošta, železnica in telefonija. V prihodnjem oddelku so razstavljene revije in strokovno časopisje, razdeljeno v znanstveno časopisje, politika in gospodarstvo, promet, tehnika, industrija in trgovina, kmetijstvo, šolstvo itd.

V srednji, največji dvorani razstavljajo številne nemške tovarne raznovrstne tiskarske stroje, barve, papir, sploh vse, kar se potrebuje v tiskarstvu. Poseben oddelek je posvečen grafičnemu delavstvu, ki sestoji večinoma iz statističnih podatkov članstva itd.

Pa tudi ostala evropska tiskarska umetnost je v širokih obrisih zastopana na tej razstavi.

Lepi so oddelki fotografije reprodukcije, knjigvežništva in statistike nemške papirne industrije. Nemčija producira dva milijona ton papirja, od katerega porabi 40% za časopisje. 50% surovin, to so lesovine, se uvažajo iz inozemstva zlasti iz Poljske, Češkoslovaške, Finske, Rusij itd.

Palača držav. Ta skupina, ki je nameščena v arhitektonsko zelo originalni stavbi v obliki loka, je morda najbolj zanimiva. Udeležile so se je skoro vse

evropske države, razun Jugoslavije, ugledno zastopan pa je tudi Egipt, Kitajska, Japonska, Palestina, Južno-ameriške države, Turška, Združene države Severo-ameriške in Društvo narodov.

Vsaka država se je potrudila, da v svojem oddelku razstavi svoja najlepša grafična dela, časopisje in njega statistiko razvoja. Prikazuje se splošno kulturno sliko posamezne države in z izbrano, samolastno notranjo arhitekturo se podaja celokupni razstavi lice posebnosti in markantnosti, svoje dežele in naroda. Lepa je zbirka kitajskega materijala, ki zbog meščanske vojske sicer ni popolna, kljub temu pa je podan točen pregled časopisne agitacije poedinih vojskujočih se kitajskih armad. Svojevrstna je kitajska grafična umetnost radi kompliciranosti črk. Velika Britanija se reprezentira zlasti s svojim številnim časopisjem in pa industrijo tiskarskih strojev. Japonska podaja verno sliko svoje visoke vzhodne kulture in gospodarskega razvoja. Lepa je japonska dekoracija in plastika v tem oddelku, ki izpuhteva vonj daljnega orientalskega življenja. Avstrija se razlikuje od ostalih držav s svojo mirnostjo in skromnostjo, pri tem pa je morda njen statistični material najpopolnejši. Najbolj impozantno, da pompozno pa je priredila svojo razstavo Unija socijalističnih sovjetskih republik Rusije. Številni naobraženi agitatorji in propagatorji boljševiških idej se stavljajo kot uslužbenci te razstave na razpolago obiskovalcem kot voditelji po razstavi. Sovjetska Unija se ne omejuje samo na razstavo svojega časopisja in grafične umetnosti, ona prikazuje v kubistični razstavni tehniki današnje celotno kul-

turno stanje Rusije. Ogromne vsote so se morale žrtvovati za prireditev te razstave. Razni markantni napisi kot 559 dnevnikov v nakladi 8,250.000 >400.000 delavskih in kmetijskih korespondentov, »socijalni položaj ruskega proletarijata se neprestano boljša«, »Lenin«, »Proletarci vseh dežel združite se« itd. se utisnejo obiskovalcu v spomin.

Od specialnih razstav v lastnih paviljonih naj omenim katoliško razstavo, judovsko razstavo z najstarejšim svetim pismom v hebrejščini, gledališče, last Münchener-Illustrierte Presse, in samostojne razstave velikih nemških dnevnikov in naklad.

Pressa kot svetovna kulturna razstava pa ni brez tingl-tangla. Na ogromnem zabavišču se vrsti vinska vas, tobogani, hipodromi, morske deklice, bavarska gorska vas s svojo originalno godbo in monakovskim pivom, menažerije itd. ter veliko število detajlnih prodajalcev raznih tehničnih in kemičnih novosti, muzičnih instrumentov itd.

Razstava ostane obiskovalcu v nepozabnem spominu tako po svojem obsegu, kot po krasnem in sistematično urejenem razstavnem materijalu. Presso so posetili milijoni in kljub temu je visoko pasivna. Kritje milijonskega primanjkljaja je prevzela mestna občina, država in razne ustanove.

Pressa je podala raznim odličnim obiskovalcem iz Slovenije pobudo za prireditev podobne razstave z jugoslovanskim materijalom v Ljubljani. Zelo si želim izvedbo te zamisli. S sodelovanjem vseh merodajnih strokovnjakov in znanstvenikov zamoremo tudi mi prirediti miniaturo Presse, na kateri žal kot razstavljalci nismo bili zastopani.

Uvozna carina na blago iz Britanskega imperija.

V Britanskem imperiju razločujemo poleg matične države, sestoječe iz Anglije, Škotske in Severne Irske, dominione, kolonije, protektorate in mandate.

Dominioni so bivše kolonije, ali deli matične države, ki imajo svojo lastno zakonodajo in tej zakonodaji odgovorno vlado. Dominionov je danes šest in sicer: Kanada, New Foundland, Južnoafriška zveza, Zveza avstralskih držav, New Zealand in Irska svobodna država.

Kolonije imenujemo na splošne dele imperija, ki so neposredno odvisni od angleške vlade v Londonu.

Protektorati so dežele, katere upravljajo tudi privatne družbe pod nadzorstvom matične države.

Mandati so ozemlja, pripadajoča do mirovnih pogodb po svetovni vojni Nemčiji in Turčiji, kojih uprava je Društvo narodov poverilo Veliki Britaniji, njenim dominionom, Franciji, Belgiji in Japonski.

Posamezni deli Britanskega imperija so si v teku časa pridobili veliko samostojnost, zlasti kar se tiče pogodb. Že proti koncu 19. stoletja se je uveljavilo načelo, da veljajo splošne trgovske pogodbe le za tiste dežele Britanskega imperija, ki jih po svojih vladah izrečno pripoznajo. (Pitamic, Država str. 170.)

Čl. 30. in 31. trgovske pogodbe med našo državo in združeno kraljevino Velike Britanije in Irske iz leta 1927 (Službene Novine br. 46. — XII. z dne 28. februarja 1928) se glasita:

»Odredbe pogodbe se ne uporabljajo na Indijo ali na drug samoupravni dominij, druge kolonije, posestvo ali drugi protektorat Njegovega britanskega Veličanstva, razen če priobči predstavnik Njegovega britanskega Veličanstva v Beogradu želje, da bi se uporabljale omenjene odredbe tudi na ta ozemlja.

Toda z blagom proizvedenim ali izdelanim v Indiji ali drugem samoupravnim dominiju, drugi koloniji, drugem posestvu ali protektoratu Njegovega britanskega Veličanstva, je vendarle postopati v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev popolnoma in brezpogojno po načelu naroda, uživajočega največje ugodnosti, dokler se z blagom, proizvedenim ali izdelanim v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, postopa v Indiji ali drugem samoupravnem dominiju, drugi koloniji, drugem posestvu ali protektoratu Njegovega britanskega Veličanstva prav tako ugodno kakor z blagom, proizvedenim ali izdelanim v katerikoli drugi tuji državi.

Vsi pogoji predhodnega člena, ki se tičejo Indije ali samoupravnih dominijev, kolonij, posestev in protektoratov Njegovega britanskega Veličanstva, se uporabljajo tudi na vsa ona ozemlja, za katera je prejelo Njegovo britansko Veličanstvo mandat od Društva narodov.

Slične odredbe so bile v čl. 13. trgovske pogodbe med kraljevino Srbijo in Veliko Britanijo iz leta 1907, ki je bila razširjena z rešenjem ministrskega sveta od 11. marca 1919 (Sl. Nov. br. 27 od 3. aprila 1919) na celo našo kraljevino.

Do danes sta pripoznala novo trgovsko pogodbo med našo državo in Veliko Britanijo samo dva dominiona, in sicer Kanada in Avstralija.

Štirje dominioni s svojimi protektorati in mandati niso do sedaj pripoznali trgovske pogodbe. (New Foundland, Južnoafriška zveza, New Zealand in Irska svobodna država.)

Skoraj vse kronske in samoupravne kolonije Velike Britanije v Zapadni Indiji, Aziji in Afriki uporabljajo na blago, proizvedeno ali izdelano v naši državi, minimalni carinski tarif ter moramo tudi mi blago iz teh dežel cariniti minimalno.

Ker so naši trgovci radi nejasnosti zadnjih odredb imeli po že izvršenem carinjenju in večino prodanem blagu, razne sitnosti in tudi občutno materialno škodo, prinašamo v sledečem seznam angleških dominionov, kolonij, protektoratov in mandatov, ki se imajo tretirati po načelu največje ugodnosti:

A. Evropa: 1. Malta, 2. Gibraltar.

B. Afrika: 3. Gambia Colony and Protectorate, 4. Sierra Leone Colony and Protectorate, 5. Gold Coast Colony (with Ashanti and the Northern Territories of the Gold Coast), 6. British Togoland (administered by the Government of the Gold Coast (Brit. Togo, bivša nemška kolonija, sedaj pod upravo vlade Gold Coast), 7. Nigeria Colony and Protectorate, 8. British Cameroons (administered by the Government of Nigeria) (Kamerun, bivša nemška kolonija, sedaj pod upravo nigerske vlade), 9. Saint Helena and Ascension Islands, 10. Tristan da Cunha, 11. Mauritius, 12. Seychelles, 13. South Rhodesia Protectorate, 14. Northern Rhodesia Protectorate, 15. Nyassaland, 16. Tanganyika Territories (bivša nemška kolonija Deutschostafrika), 17. Zanzibar, 18. Kenya Colony and Protectorate, 19. Uganda Protectorate, 20. Somaliland Protectorate.

Vi zaslužite,

Razpečuje v kraljevini SHJ Fran Ksav. Lešnik, Maribor, Cankarjeva 26

če imate
MAGGI -jeve izdelke za juhe
stalno v zalogi!

Industrija.

Cvetoča papirna industrija v Avstriji. Zaposlenost avstrijske papirne industrije je trajno zelo zadovoljiva. Avstrijske papirnice so spravile v zadnjih mesecih svojo produkcijo na rekordno višino mesečnih 2000 vagonov; z naročili za domači in še bolj za inozemski trg so založene za več mesecev naprej. Domače cene so vsled pomanjkanja vode poskočile za 2 do 5%.

Napredovanje Čehoslovaške na svetovnem trgu čevljev. Dvigu čehoslovaškega eksporta čevljev se uspešno upira samo najvažnejša eksportna dežela čevljev, Anglija, a tudi to deželo je Čehoslovaška glede eksportne vrednosti prekosila. V prvih letošnjih osmih mesecih je eksportirala Čehoslovaška za 639 milijonov Kč čevljev, Anglija pa za 569 milijonov. Amerika, ki je bila še pred kratkim šestkrat nad Čehoslovaško, je padla v prvih letošnjih osmih mesecih na 262 milijonov Kč, kar je komaj dobra tretjina čehoslovaškega izvoza. Nemčija je eksportirala leta 1924 še dvakrat toliko kot Čehoslovaška, a je dosegla letos samo četrtno čehoslovaškega izvoza. Enako Francija. Še jasnejša nam postane sprememba, če gledamo na saldo zunanje trgovine. Amerika je prodala v prvih osmih letošnjih mesecih za 118 milijonov Kč manj kot lani, Nemčija za 80, Francija za 17 milijonov; nasprotno pa Anglija za 76 milijonov Kč več in Čehoslovaška za 258 milijonov Kč več!

Mednarodni dogovor o kablilih pred zaključkom. Poročali smo že, da se vršijo že par tednov pogajanja o ustanovitvi mednarodnega kartela kablov. Pogajanja so sedaj pred zaključkom. Zlasti aktivno se udeležujeta pogajanj Nemčija in Anglija. Amerika se je zadovoljila doslej le z vlogo opazovalca. Poročila iz Berlina pravijo, da gre pri pogajanjih v prvi vrsti za tehniško poenotenje v mednarodni produkciji kablov. Pobudo za to ni dalo samo stremljenje po racionalni izdelavi, temveč tudi potrebe moderne elektrifikacijskega gospodarstva z njegovim omrežjem, ki gre večkrat preko deželnih mej. Govorijo, da sta v načrtu dogovor o fiksnih cenah in o razdelitvi prodajnega trga. Z drugo besedo: podražitev tudi na tem polju.

Ursus-mlin Ljubljana

priporoča vse vrste **dišav** (začimb) za jedila.

Garantirano čista roba.

Davki in takse.

Novi davčni načrt na Poljskem. Poljski ministrski svet je sklenil, da predloži sejmu (parlamentu) vrsto davčnih zakonikih načrtov. Med drugim se bo spremenil od bivšega finančnega ministra Grabskija vpeljani enkratni premoženjski davek v vsakoletni davek; gibal se bo med 0,3 in 0,5% in se bo uporabil pri premoženju nad 10.000 zlatov. Dalje bodo reformirali zemljiški davek in ga bodo zvišali za ca 100 odstotkov. Prometni davek bodo po znižali od 2% na 1%.

Snežni čevlji — Galoš

prvovrstnih svetovnih znamk prodaja na veliko

JOSIP MORAVEC

MARIBOR, Slovenska ulica 12

Zahtevajte ponudbo.

RAZNO.

Zadolženje zaveznikov v Ameriki. »Daily Telegraph« je sestavil seznam vseh obveznosti zaveznikov do Amerike in je naračunal, da bodo znašala letna odplačila leta 1930 43 milijonov funtov, da bodo dosegla leta 1984 s 83 milijoni višek ter da bodo padla do leta 1987 na 45 milijonov. Za Anglijo tedaj odplačila praktično prenehajo, za druge dežele se pa še nadaljujejo, in sicer zato, ker so pozneje začele.

Nova umetna gnojila. Član ruske akademije znanosti profesor Ipatjev je poročal vladi o njegovem leta 1924 odkritem in pozneje več let preskušenem načinu za oksidacijo fosfora po vodi pod visokim pritiskom. To odkritje omogoča zelo hitro fosforovo oksidacijo pri nizki temperaturi; dobi se tudi amoniakova fosforova sol v kristalih, koje gnojilo je takoj lahko uporabljivo.

Največji jez sveta. Pri Khatgaru v Indiji so izročili svojemu namenu največji jez sveta. Jez je visok 57 metrov in ima za 2.500.000 kubičnih čevljev več vzdane vsebine kot znani jez pri Asuanu v Egiptu. Za jezo nastalo jezero je dolgo 17 milj in vsebuje 600 milijonov kubičnih metrov vode. Gradbeni stroški tega za namakalne svrhe zgrajenega jez-a znašajo 1.250.000 funtov. 1 milja = 1609,3 m.

Vprašanje preskrbe Rusije z bombažem. Rastoča potreba ruske tekstilne industrije po bombažu je težka obremenitev za trgovsko bilanco. Zato posvečajo čimdalje večjo pozornost razvoju domače bombaževske kulture. Letos, 1928, je obdelanih z bombažem 911.000 hektarov zemlje, za 16% več kot v predvojnem času. Po petletnem načrtu hočejo dvigniti z bombažem obdelani svet do leta 1933 na 1.420.000 hektarov. Računijo z 10,7 stota surovega produkta na 1 ha. A tudi, če se ta program uresniči, tekstilna industrija Rusije še ne bo neodvisna od inozemstva. Glavne težke delo vprašanje namakanja v Srednji Aziji, kjer je večina za bombaževsko kulturo pripravne zemlji. Za izvedbo velepoteznih namakalnih naprav potrebna glavnicca se dobi potom posojila. Nameravana je združitev posameznih kmetijskih gospodarstev v Srednji Aziji v velike produkcijske zveze, katerim bo dala država na razpolago vse potrebne stroje in vse potrebno orodje. Da pritegnejo za bombaževsko kulturo tudi one kmete, ki se doslej niso za to panogo zanimali, so jim za prvi čas obljubili velike olajšave in podpore.

Slaba letina na Kitajskem. Poročila o kitajskem pridelku iz vseh krajev so od dne do dne slabejša in se je bati, da bodo prehranjevalne razmere v bodoči zimi uprav grozne. Vsled suše je najbolj trpel riž, in pravijo trgovci z rižem, da znaša letošnji pridelek samo ca 50 odstotkov normalnega pridelka. Bojijo se, da bo zavlada lakota v okrajih, ki merijo 640.000 km² in v katerih prebiva skoraj 200 milijonov ljudi.

Borza dela v Mariboru. Od 28. oktobra t. l. je dela iskalo 111 moških in 72 žensk, t. j. 183 oseb. Službenih mest je bilo 102 prostih, delo je dobilo 93 oseb in sicer 42 moških in 51 žensk, odpotovalo jih je 13, odpadlo pa 58, koncem tedna je ostalo še 606 oseb v evidenci; od 1. januarja do 3. novembra pa je dela iskalo 7585 oseb, 4000 službenih mest je bilo prostih, 2745 oseb je dobilo delo, 1652 jih je odpotovalo, 2582 po odpadlo.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 6 viničarjev, 7 majarjev, 4 hlapci, 3 poljski delavci, 2 elektrika, 2 kolarja, 1 vrtnar, 1 pečar, 3 livarji, 2 čevljarja, 1 krojač, 2 žagarja, 1 črkošlikar, 9 ple-skarjev, 1 tapetnik, več vajencev (mizar-ske, čevljarke, mlinarske, kolarske in ključavničarske obrti) in tudi 7 služkinj, 6 kuharic, 2 likarici, 1 kuharica v gostil-no, 3 varuške, 2 vzgojiteljici, 2 sobarici, 4 dekle, 1 pletilka vajenka, 2 šiviljski vajenki.

PO SVETU.

Poljska Narodna banka je dobila od 14 inozemskih emisijskih zavodov ob soudeležbi Feredal Reserve banke v Newyorku kredit 20 milijonov dolarjev.

Nemška industrija čokolade, ki obsega najvažnejše tvrdke, kot Stollwerk, Sarratti, Suchard itd., se bo spojila v enotno družbo.

Konjunktura v Ameriki je po uradnih ugotovitvah na vseh poljih prav zadovoljiva in v splošnem dosti boljše kot lani. Bistveno ugodnejši je zlasti položaj na delovnem trgu; posebno dobro zaposleni sta stavbna in električna industrija.

Avstrijska produkcija piva kaže v primeri z lanskim letom letos velik napredek; mesec avgust kaže celo rekordno višino, ki po voljski še ni bila dosežena, in sicer 600.000 ton napram lanskim 529.000 tonam.

Avstrijske zvezne železnice so izdale za elektrifikacijska dela v mesecih julij, avgust in september 13.700.000 šilina-gov.

United States Steel Corporation izkazuje za tretje četrtletje tekočega leta 52.148.000 dolarjev skupnih dohodkov. Čistih dohodkov je 34.373.000 dolarjev. Na vsako vrednostno in na osnovno del-nico pride 1% dolarja dividende. Po iz-plačilu dividend ostane še zmeraj prebi-tek 11.128.000 dolarjev.

Plzenska pivovarna izkazuje za poslov-no leto 1927/28 čisti dobiček 887.000 Kč, ki se dvigne z lanskim preostankom na 1.014.000 Kč. Dividenda bo 10% ali 40 Kč.

V Somboru bodo ustanovili novo slad-korno tovarno.

Od 224 na 60 odstotkov so padle del-nice Braniborske lesne industrije d. d. na borzi v Berlinu v enem samem dne-vu. To je vsekakor borzna senzacija po-sebne vrste.

Proti nameravanemu zvišanju delniške glavnice Severonemškega Lloydja se je pojavila močna opozicija, ki ima za seboj zlasti banke iz Frankfurta, Berli-na in Hamburga.

V hidroplanu je prevozil na uro An-glež Craig že nad 514 kilometrov; ti ki-lometri so indi

Bolgarsko posojilo v znesku 5 milijo-nov funtov je 7,5 odstotno, emisijski te-čaj 96 do 98, realno obrestovanje 8,4%. Osem držav je udeleženi. Uporabo po-sojila urejuje takozvani ženevski pro-tokol in jo nadzira poseben strokovnjak.

V vprašanju pomorske voznine so na-stale v Hamburgu difference na konfe-renci evropskih in ameriških plovbnih družb, ki prometujejo po Severnem Atlantiku.

Bolgarski lev hočejo stabilizirati po sedanjem tečaju: 138 levov = 1 dolar.

DOBAVA, PRODAJA.

Prodaje. Dne 19. novembra t. l. se bo vršila pri Glavni carinarnici I. reda v Zagrebu ofertalna licitacija glede pro-daje 650 različnih ur. — Dne 19. no-vembra t. l. se bo vršila pri Središnjem Stovarištu Materijala Generalne Direk-cije državnih železnic v Subotici ofertal-na licitacija glede prodaje starega pa-pirja. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenem stovarištu.)

Dobave. Saobračajno - komercijelno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1200 kg žičnikov. Obče odelenje Direkcije državnih želez-nic v Ljubljani sprejema do 10. novem-bra t. l. ponudbe glede dobave 12.000 kg mehkih drv. — Dne 10. novembra t. l. se bo vršila pri mašinskem odeljenju Di-rekcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 1000 ko-madov dermatin-obročkov, 4700 koma-dov kaučuk zagostk, 300 kg platna in 100 metrov kaučuk čevi. — (Predmetni po-goji so na vpogled pri posameznih ode-lenjih.)

Naročajte »Trgovski list!«

Trgovina.

Pasivnost ruske trgovske bilance. Bilanca zunanje trgovine Sovjetske zveze v gospodarskem letu 1927/28 preko evropskih mej izkazuje pasivnost 184 milijonov rubljev; prejšnje leto je izkazalo aktivnost 54 milijonov rubljev. Letošnji pridelek je po splošnih poročilih slab, in bo to dejstvo na bodočo bilanco seveda tudi zelo slabo vplivalo.

Zunanja trgovina Ogrske je v zname-nju dvigajoče se pasivnosti; v septembru je znašala vrednost importiranega blaga 101,1 mil. pengö, vrednost eks-porta 71,9, pasivnost 29,2 mil. V prvih devetih mesecih je znašala pasivnost 281,1 mil. pengö, lani 269,2. Do konca leta računimo s pasivnostjo ca. 350 mil. pengö.

Denarstvo.

Banka z glavnico 60 milijonov dolarjev. Svetovna banka Dillon, Read in Co oznanja ustanovitev novega bančnega trasta, United States and International Securities Corporation imenovanega. Med upravnimi svetniki beremo imena Dillon, Chrysler, Hayden. Delovno območje novega podjetja obsega v prvi vrsti domača in inozemska industrijska in vladna posojila. Glavnica banke znaša 60 milijonov dolarjev.

TRŽNA POROČILA.

TRŽNE CENE V LJUBLJANI,
dne 31. oktobra 1928.

Govedina: V mesnicah po mestu I. vrste 17 Din kg, II. 15 Din kg; na trgu: 1 kg govejevega mesa I. 17, II. 15, III. 12, jezika 17—20, vampov 8—10, pljuč 6—8, jeter 15 do 18, ledic 18—20, možganov 20—25, loja 5—10 Din.

Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 20—22,50, II. 18—20, jeter 25—27,50, pljuč 15—20 Din.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 20—22, pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glave 8 do 10, parkljev 6, slanina trebušne 26—28, slanina ribe in sala 28—29, slanina mešane 25—26, slanina na debelo 26—27, masti 32 do 34, šunke (gnjati) 30—35, prekajenega mesa I. 30—32,50, II. 25—27,50, prekajenih parkljev 8—10, prekajene glave 10—12, jezika 35 Din.

Drobnica: 1 kg koštrunovega 13—14, jaginjete 18—20, kozličevine 20 Din.

Konjsko meso: 1 kg konjskega mesa I. 8, II. 6 Din.

Klobase: 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačenk 20, pol prekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajene slanina 28—30 Din.

Perutnina: Piščanec majhen 10—15, večji 25—35, kokoš 30—35, petelin 25—30, raca 40—45, nepitana gos 40—50, pitana gos 60 do 80, domač zajec, manjši 10, večji 15 do 20 Din.

Divjačina: Divji zajec do 3 kg težak 50,

nad 3 kg težak 60, poljska jerebica 20, gozdnar jerebica 25, kljunac 25 Din.

Ribe: 1 kg karp 25—30, linja 25, ščuke 30—35, klina 20, mreže 15—20, pečenke 10 Din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2-50 do 3, surovega masla 40, čajnega masla 47 do 56, masla 40—44, bohinskega sira 28 do 32, sirčka 10, eno jajce 1-50—1-75.

Pijače: 1 liter starega vina 16—22, vina dalmatinska 11—14, 1 čaša piva 3-50, 1 vrček piva 4-50—5, 1 steklenica piva 5-50—6 Din.

Kruh: 1 kg belega 5-50, črnega 4-50, rženega 4-50.

Sadje: 1 kg luksurnih jabolok 8, jabolok I. 6, jabolok II. 4, jabolok III. 3, luksurnih hrušk 12, hrušk I. 8, hrušk II. 6, hrušk III. 4, ena oranža 3—6, ena limona 1-50—2, 1 kg rožičev 8, fig 10—12, mandeljnov 52—70, navadnega kostanja 4—6, orehov 10—12, luščinih orehov 36, suhih češpelj 8—12, grozdja 6—14 Din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 72—76, Santos 46—48, Rio 32—40, pražene kave I. 90—100, II. 70—80, III. 50—60, kristalnega belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 16, kavne primesi 18, riža I. 10, riža II. 8, 1 liter namiznega olja 19, jedilnega 17, vinskega kisa 4-50, navadnega kisa 2-50, 1 kg soli morske 2-50, kamene, mlete 2-75, celoga popra 70, mletega popra 72, paprike II. vrste 32, sladke paprike, po kakovosti 52, 1 liter petroleja 7-50, 1 kg testenin I. 10, testenin II. 9, pralnega luga 3-75, čaja 80.

Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 40 4-30 do 4-35 na debelo, 4-75—5 na drobno, št. 40 4-10—4-15 na debelo, 4-50—4-75 na drob-

no, št. 40 4-25—4-50 na drobno, št. 40 3-90—3-95 na debelo, št. 40 3-10—3-25 na debelo, 4 Din na drobno, kaše 5-50—6, ješprenja 5—6, ješprenjčka 10—12, otrobov 2-50, koruzne moke 4-50, koruznega zdroba 4-50—5-50, pšeničnega zdroba 6—7, ajdove moke I. 8—9, II. 6—7, ržene moke 4-50 do 5 Din kg.

Zito: q pšenice 305, rži 300—325, ječmena 300—315, ovsa 390—320, prosa 300, nove, sušene koruze 325—330, ajde 290—300, fižola, ribničana 860, prepelčarja 900 Din.

Kurivo: 50 kg premoga 30, tona premoga 440, m³ trdih drv 160, mehkih drv 60 do 75 Din.

Krma: q sladkega sena 130, pol sladkega sena 120, kislega sena 75—100, slame 60 do 75 Din.

Zelenjava in gobe: 1 kg ajserice 5—6, endivije 6—7, motovilca 20—25, radiča 2—3, poznege zelja 1—1-50, rdečega zelja 3—4, kislega zelja 5, ohrovtja 2—2-50, karfiol 10 do 12, kolerab 2—3, kolerab, podzemljic 1 do 1-50, špinata 5—6, paradižnikov 8—10, čebule 4, česna 12—14, krompirja 1-25—1-75, repe 1—1-50, kisle repe 3-50, korenja 1 do 3, peteršilja 5, zelenjave za juho 5, zelena paprika 8—10 Din.

Mariborske tržne cene z dne 1. novembra 1928. V dinarjih: Govedina 10 do 18, telovina 15 do 30, svinjina: drob 5 do 20, slanina 22 do 32, mast 30 do 32, prekajeno meso 22 do 32, gnjat 32 do 36, ovčje meso 10 do 12, klobase 18 do 40, salame 70 do 80, meseni sir 20 do 24, konjina 5 do 8. — Kože: konjske 150 do 200 komad, goveje 16 do 18, telečje 27 do 29, svinjske 15 do 16, gornje usnje

85 do 180, podplati 50 do 95 za kg. — Perutnina 15 do 100 domači zajci 5 do 30, divji zajci 50 do 60 komad. — Ribe 20 za kg. — Mleko maslo, sir, jajca: mleko 2-75 do 3, smetana 12 do 14, maslo 40 do 60, sir 26 do 80 kg, jajca 1-50 do 2 komad. — Pijača: vino novo 10 do 12, staro 16 do 25, pivo 9-50, sadjevec 4 do 5, žganje 30 do 40 liter. Kruh: beli 5-50, črn 5 za kg. — Sadje: grozdje 8 do 12, jabolka 4 do 7, hruške 8 do 10 za kg. — Specerijsko blago: kava I. 70 do 80, II. 50 do 65, pražena I. 80 do 110, II. 52 do 70, čaj 65 do 125 za kg, testenine 10 do 12, marmelada 25 do 35, med 20 do 25, sladkor 18-50 do 16, kvas 35, riž 6—10, mlo 14 do 18 za kg. — Zito: pšenica, ajda, ječmen, oves 3, rž, koruza, proso 3-50, fižol 7 do 7-50, leča 14 do 16 za kg. — Mlevski izdelki: moka 3-25 do 5, zdrob 4-50 do 5-50 za kg. — Krma: seno in otava 140 do 160, slama 60 do 70 za 100 kg. — Kurivo: drva 105 do 150 za kub. meter, premog 24 do 50 za 100 kg, karbid 7, sveče 20 do 35 za kg, petrolej 7, bencin 10 za liter. — Zelenjava: karfiol 3 do 16, koleraba 0-50 do 1 za komad, krompir 1-25 do 2, hren 16 do 20, kislota zelje 5, kislota repa 3, čebula 4 do 5, česen 16 do 18 za kg.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmi dne 2. novembra 1928 je bilo pripeljanih 336 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, 70 do 100 Din komad, 7 do 9 tednov stari 225 do 250, 3 do 4 mesece 360 do 450, 5 do 7 mesecev 480 do 500, 8 do 10 mesecev 550 do 650, 1 leto 1000 do 1200 Din, 1 kg žive teže 10 do 12-50, mrtve 16 do 18 Din. Prodanih je bilo 171 svinj.

Ivan Hribar:

140

Moji spomini.

Nevolja uradnega predstojnika stopnjevala se je tako, da je Haderlap kmalu sam izprevidel, da mora izpreči, ker ga sicer poženo. V tej stiski in zadregi se leta 1878. obrne do mene. Ko mi razloži kaj in kako, poprosi me, naj bi mu našel kje kako zasebno službo. Domislim se, da bi ga mogel zaposliti sam za korendenta. Naznanim mu to in on mi ves vesel odgovori, da ponujeno mu službo rad sprejme in da jo nastopi takoj, ko mu pošljem denarja za pot.

Brez odlašanja pošljem mu sto goldinarjev. Čez kakih teden dni se končno Lipe, potem ko sem po njem že brzojavno poizvedoval in izvedel, da je iz Bolcana že davno odšel, oglasi pri meni. Pove mi, da je prišel iz Bolcana peš in ko ga vprašam, če poslanih mu sto goldinarjev ni prejel, odgovori mi, da jih je dro prejel, a v družbi svojih prijateljev porabil. Ko vidi nevoljo na mojem obrazu, hiti pripovedovati, kako veliko »moralno zmago« mu je mojih sto goldinarjev omogočilo. Hodil je namreč v neko meščansko krčmo. Tu je nje goste pozival, naj trkajo z njim na zmago srbskega orožja. Zastonj: vsi so se mu smejali. Še več: klicali so »Hoch die Türkei!« Togotilo ga je to in ko je prejel svoj denar, si je napravil prav poseben načrt. Šel je v ono gostilnico, naročil večjo količino vina in dejal je svojim vinskim bratcem, da ta večer plačuje on, da ga bo pa samo tisti pil, ki trči z njim in glasno ter razločno zakliče: »Hoch Serbien!«

»Da si jih videl in slišal,« pripoveduje mi, »kako so vsi ti falotje, ki so se prej vnamali za zmago turškega orožja, navdušeno klicali »Hoch Serbien!« Vidiš, predno sem odšel, izbojeval sem si takšno moralno zmago.«

»Da si drugi dan imel hudega mačka, potem pa še teden dni kakor kak obrtni pomočnik capljaj peš v Ljubljano —. Zares imenitna moralna zmaga,« pravim mu, spoznavši, da so se mu možganska kolesca nevarno zaprašila.

A kaj sem imel storiti? Imel sem ga tu in treba se je bilo sprijazniti s položajem, ki mi ga je pomagala ustvariti prevelika simpatija do nekdanjega študijskega prijatelja. Tolažil sem se, da utegnem vendar še napraviti dobrega uradnika iz njega. Pokazalo se je pa kaj kmalu kako sem se motil. Ko sem mu povedal, da mora točno ob predpisanih urah hoditi v pisarno, zavaljal je, da pojde to težko, češ, da je navajen včasih malo dalje poležati, in ko sem ga hotel priučiti navadnim trgovskega dopisovanja, odvrnil je, da je že dosti pisem pisal in da se ne bo šele učil, kako naj se pišejo. Res je delal po svoji glavi. — Prve dni je sicer prihajal ves zaspan ob osmih zjutraj v pisarno in je tudi spisal nekaj odgovorov na prispela pisma, katerih pa je polovica bilo napačnih; čez teden dni je pa lazil v pisarno že po desetih enkrat in delo njegovo je bilo čedalje manj vredno. Ker sem mu bil določil za takratne razmere, ker je bil še začetnik, dokaj visoko plačo letnih 1000—goldinarjev in sem se bal, da bi mi s takim svojim obnašanjem demoralizoval vso pisarno, moral sem mu naznaniti, da sem se v njem zmotil.

»Jaz pa v tebi,« bil je njegov odgovor in že dan na to ga ni bilo več v pisarno.

Začel je »privatizovati«. Stopil je v zvezo z I. Giontinijem in je pisal zanj poljudno praktične knjige, kakor voščila, ljubezenska pisma in podobne. Z večine je pa živel »na puf«. Kadar mu je v glavo padlo, poslal je k meni kakega postreščka, naj mu »posodim« kako vsotico, ki jo je vedno določil, ki je bila pa skromna. Nekajkrat sem mu ustregel; končno sem se mu pa uprl. Sedaj je bil ogenj v strehi. Ozlovoljeni Lipe zašel je bil v družbo upokojenega uradnika Ferdinanda

Lipe Haderlap.

Suhadobnika, kateremu je njegovo zabavljanje name bilo jako všeč. Tudi Suhadobnik je bil namreč hud na ves svet, najbolj pa na svoje nekdanje uradne predstojnike. Ta sorodna čutila združila so oba tako, da sta postala prijatelja in da je Suhadobnik Haderlapa celo iz pičilih svojih dohodkov podpiral. Po njegovem uplivu na leta 1882. oba malkontenta sklenila izdajati svoj list. Lipe kot pisatelj, Suhadobnik kot »kapitalist«. Odločila sta se za tednik ter sta mu dala ime »Ljudski Glas«. Izhajal je, ako se prav spominjam, na osmih straneh velike četverke in je bil na Slovenskem prvi poizkus glasila užaljenih domišljavcev. Na piko sta jemala zlasti mene in »oficirje« banke »Slavije«. Tako je namreč Lipe bil krstil uradnike »Slavije«.

Ker »gliha vkup štrih« našla sta se bila kmalu na to z Alešovcem. Za Haderlapa je bilo to poznansvo srečnosno. Prišel je bil namreč po njem v zvezo s »Slovincem«. S tem obenem do smotrenejšega dela in gotovejšega zaslužka. Za ta list, s katerim je več časa ostal v zvezi, spisal je marsikak dober članek. Naravno pa je, da je — po večno resnični poslovi, da je »dobrota sirota« — s »Slovincem« tetiva prožil puščice tudi vame. Zameril mu tega nisem, kajti njegove napade sem smatral bolj za ubode komarjeve, ko za škorpionske pike. Zato sem se mu često smejal, če se je, ko me je srečal na ulici, pobahal: »No, kaj pa praviš k temu? Ali te nisem dobro pičil?«

Sploh se je Lipe Haderlap bil sčasoma razvil v original prve vrste. Bil je pač eno onih stvarjenj, v katerih nam mati narava predločuje jako nazorno, da ima tudi ona svoje muhe. Po svojih potrebah je bil silno skromen: pravi slovenski Diogen. Če je prišel do denarja, se je pa ravnal po pregovoru: »Danes z betom, jutri s pesom.« V žepu se mu ni smel ogreti. In če se je njemu dobro godilo, se je moralo tudi njegovim tovarišem, ki jih je navadno iskal v predmestnih krčmah nižje vrste. Zato je bil seveda z obliko in s perilom jako nedostatno preskrbljen. Po Ljubljani je tiste dni krožila pripovedka, da ga je nekdo srečal v Blatni vasi (sedanji Kolodvorski ulici), ko je nesel v desnici debelo palico, v levici dve pipi z dolgima cevčkama in mu je štrlelo iz suknjinega žepa nekaj ovratnikov.

RUDOLF OROSZY, LJUBLJANA

Zastopnik Prve hrvatske tvornice ulja d. d. Zagreb

priporoča prvovrstno namizno olje

„Rudeča zvezda“

R. RANZINGER, LJUBLJANA

Telefon 2060 (RAJKO RANZINGER) Telefon 2060

špedicijsko podjetje, skladišče, carinsko posredništvo, prevažanje pohištva

Bruno Belantič

strojno ličanje in tapetiranje avtomobilov

Ljubljana VII. - Šiška

Jernejeva cesta 29 Telefon 2824

Opozorilo na tiskovno pomoto. — V zadnji številki priobčili smo sliko ravnatelja Ivana Šubica s pomotno oznako, da je to Jurij Šubic. Blagovoljni čitatelji naj nam to oprostite. Besedilo o Ivanu Šubicu sledilo bo v poglavju 49.

Firestone
pneumatike

Zastopstvo za Kranjsko

Ivan Oblak

Celovška
cesta 34

Telefon 2663

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!